

มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา

Course Specification

0107322 พิพิธภัณฑสถานวิทยา

Museology

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์)

สาขาวิชาสังคมศาสตร์

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน และคำอธิบายรายวิชา

0107322 พิพิธภัณฑสถานวิทยา

3(3-0-6)

Museology

บูรพวิทยา : (ถ้ามี) -

ควบคู่ : (ถ้ามี) -

พัฒนาการ แนวคิด และหลักการในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานประเภทต่าง ๆ บทบาท หน้าที่ โครงสร้าง การบริหารจัดการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑสถาน รวมถึงบทบาทของพิพิธภัณฑสถานต่อสังคมไทย

Development, concepts, and principles of different types of museums including their roles, structure, management, and laws regarding museum works and roles of museum in Thailand

2. ประเภทของรายวิชา

- ศึกษาทั่วไป
- วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน
- วิชาเอกบังคับ
- วิชาเอกเลือก
- วิชาโท
- วิชาเลือกเสรี

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา อาจารย์เขมิกา หวังสุข

อาจารย์ผู้สอน อาจารย์เขมิกา หวังสุข

4. ปีการศึกษา/ ภาคการศึกษา/ กลุ่มผู้เรียน

2567/ ภาคการศึกษาที่ 2/ S101

5. วัน/เวลา/สถานที่เรียน

วันพุธ เวลา 08.00 -11.10 น. ห้อง 15214

6. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

1 พฤศจิกายน 2567

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

1.1 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายแนวคิด หลักการ ของพิพิธภัณฑสถานประเภทต่าง ๆ ได้

1.2 เพื่อให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้หลักการและบทบาทของพิพิธภัณฑสถานเพื่อการเรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการในการจัดตั้งและการบริหารพิพิธภัณฑสถานประเภทต่าง ๆ หน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานในฐานะพื้นที่แห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และบทบาทของพิพิธภัณฑสถานที่มีต่อสังคมไทยในด้านต่าง ๆ

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

ภาคบรรยาย	ภาคปฏิบัติ	การศึกษาด้วยตนเอง
30 ชั่วโมง (3 ชั่วโมง/สัปดาห์)	-	90 ชั่วโมง (6 ชั่วโมง/สัปดาห์)

คำชี้แจง : ภาคการศึกษาคิดเป็นไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์และช่องทางที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ทุกวันพุธ เวลา 13.00-16.00 ห้อง 13409

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำรายวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เอกสารตำราเรียน ข้อตกลงในการเรียนและการประเมินผลการเรียน - ทดสอบความรู้ก่อนเรียนเพื่อวัดความพร้อมของนิสิต 1. ทบทวนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ <ul style="list-style-type: none"> - แนวความคิด และแนวทางการศึกษาพิพิธภัณฑสถานวิทยา - แนวคิดทฤษฎีทางด้านพิพิธภัณฑสถานวิทยา 	3	0	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำรายวิชา กิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ข้อตกลงต่าง ๆ ในชั้นเรียน - แบบทดสอบก่อนเข้าบทเรียน 	อ.เขมิกา หวังสุข
2-3	2. ประวัติและพัฒนาการของพิพิธภัณฑ์สถาน	6	0	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยนในชั้นเรียน - การค้นคว้าโดยนิสิต 	อ.เขมิกา หวังสุข
4-5	3. พัฒนาการ แนวคิด และหลักการในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานประเภทต่าง ๆ	6	0	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยนในชั้นเรียน - การค้นคว้าโดยนิสิต 	อ.เขมิกา หวังสุข
6-7	4. บทบาท หน้าที่ โครงสร้าง การบริหารจัดการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานพิพิธภัณฑสถาน	6	0	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยนในชั้นเรียน - การค้นคว้าโดยนิสิต 	อ.เขมิกา หวังสุข
8-9	5. ความสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑสถานกับสังคมมนุษย์: บทบาทของพื้นที่ทางสังคม	6	0	<ul style="list-style-type: none"> - การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยนในชั้นเรียน - นิสิตนำเสนอโครงการพิพิธภัณฑสถานจำลอง 	อ.เขมิกา หวังสุข

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
				เพื่อการส่งเสริมบทบาท พิพิธภัณฑ์ในพื้นที่ ทางสังคมแห่งการเรียนรู้	
10-11	6. การนำเสนอและการจัดแสดง นิทรรศการ: พื้นที่สังคมผ่านวัตถุ ทางวัฒนธรรม	6	0	- การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยน ในชั้นเรียน - การค้นคว้าโดยนิสิต	อ.เขมิกา หวังสุข
12-13	7. บทบาทและหน้าที่ของ พิพิธภัณฑ์สถานในฐานะพื้นที่ทาง สังคมแห่งการเรียนรู้	6	0	- การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยน ในชั้นเรียน - นิสิตนำเสนอโครงการ พิพิธภัณฑ์จำลอง ครั้งที่ 1	อ.เขมิกา หวังสุข
14-15	8. พิพิธภัณฑ์กับโลกอนาคต	6	0	- การบรรยาย - อภิปราย แลกเปลี่ยน ในชั้นเรียน - นิสิตนำเสนอโครงการ พิพิธภัณฑ์จำลอง ครั้งที่ 2	อ.เขมิกา หวังสุข
16	สอบปลายภาค				
17					
รวม		45	0		

2. แผนพัฒนาประสิทธิภาพรายวิชา (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของรายวิชา
- 2. จัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กร หรือหน่วยงาน
- 3. จัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 4. รายวิชาส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการของผู้เรียน
- 5. รายวิชาก่อให้เกิดนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน

- 6. จัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ (online) ร่วมกับ ในที่ตั้ง (on-site)
- 7. มีการพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์โดยผ่าน TSU MOOC
- 8. เปิดเผยคะแนนเก็บก่อนการสอบปลายภาค
- 9. ส่งระดับขึ้นตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มีข้อผิดพลาด
- 10. มีการทวนสอบรายวิชาในระบบของคณะฯ
- 11. อื่น ๆ ระบุ

3. แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	หัวเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
1	การศึกษารายบุคคล ครั้งที่ 1		4	10
2	การศึกษารายบุคคล ครั้งที่ 2		6	10
3	การศึกษารายบุคคล ครั้งที่ 3		8	10
4	โครงการในรายวิชา 1 (งานกลุ่ม)	idea, concept, content, presentation	14-15	30
5	โครงการในรายวิชา 2 (งานกลุ่ม)		10	20
6	สอบปลายภาค: ประมวลความรู้	สอบข้อเขียน	16-17	20
คะแนนรวม				100

- วิธีการตัดเกรด อิงเกณฑ์ (FIX-Rate)
 อิงกลุ่ม (T-Score)

การกำหนดช่วงคะแนนของเกรด

เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E/F
ช่วงคะแนน	≥80	≥75	≥70	≥65	≥60	≥55	≥50	≥0

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

กรมศิลปากร. (2553). การออกแบบนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์สถาน. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).

E book: <http://digitalcenter.finearts.go.th/book/show-product/1299>

กองโบราณคดี. (2541). พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ประชาชน.

จิรา จงกล. (2532), พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

E-Book Link: [https://www.finearts.go.th/surinmuseum/view/23538-](https://www.finearts.go.th/surinmuseum/view/23538-%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%B2)

[%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%B2](https://www.finearts.go.th/surinmuseum/view/23538-%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%B2)

ณัฐธินิ กาญจนภรณ์ และชนิดา ล้ำทวีไพศาล. (2564). พิพิธภัณฑ์ในบทบาทของพื้นที่ทางสังคม: ความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในพิพิธภัณฑ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บรรจักษ์.

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (มปป). แนวทางการออกแบบนิทรรศการทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: พลัสเพลส.

Link: <http://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2011/20110311-exhibition-design.pdf>

Ambrose, T. and Crispin Paine. (2006). **Museum Basics**. Second Edition, USA: Routledge.

D'Acquisto, Linda. (2006). **Learning on display: Student-created museums that build understanding**. Alexandria, Va.: Association for Supervision and Curriculum Development. [electronic resource-TSU Lib].

Henning, Michelle. (2006). **Museums, Media and Cultural Theory**. UK: Open University Press.

Macdonald, Sharon (edit). (2006). **A Companion to Museum Studies**. United Kingdom: Blackwell Publishing.

Peleggi, Maurizio. (2017). **Monastery, Monument, Museum: Sites and Artifacts of Thai Cultural Memory**. Honolulu: University of Hawaii Press.

Sonoda, Naoko (editor). (2016). **New Horizons for Asian Museums and Museology**.

Singapore: Springer Open.

Talbot, Graeme K. (2010). **Using Museums as an Educational Resource: An Introductory handbook for Students and Teachers**. Second Edition, Great Britain: Ashgate Publishing.

Usha Mujoo Munshi and Bidyut Baran Chaudhuri (editors). (2011). **Multimedia information extraction and digital heritage preservation**. Singapore: World Scientific.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

กรมศิลปากร. (2541). **พระมหากษัตริย์ไทยกับการพิพิธภัณฑ์**. กรุงเทพฯ: กราฟิคพอร์แมท (ประเทศไทย).

กรมศิลปากร. (2547). **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการพิพิธภัณฑ์**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

เกตุขพรรณ ค. วัฒน. (2551). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของ **พิพิธภัณฑ์:กรณีศึกษาสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติและพิพิธภัณฑ์ต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: สถาบันพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ.

ชนิษฐา วิเศษสาร และคณะ. (2559). **พิพิธภัณฑ์ระโนด**. สงขลา: คณะกรรมการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ระโนด.

คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2555). **25 ปี พิพิธภัณฑ์ธรรมศาสตร์**

เฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530 - พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.

นิคม มูลิกะคามะ. (2536). **คู่มือ: การปฏิบัติงานของภัณฑารักษ์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ** กรมศิลปากร.

กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

เยาวนุช เวศร์ภาดา. (2546). **100 พิพิธภัณฑ์กรุงเทพฯ-ปริมนทล: โลกกว้างอยู่ไม่ไกล**. กรุงเทพฯ: แปลน

พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

เรวดี สุกุลพาณิชย์. (2553). ผลงานวิชาการ “โครงการสืบหาค้นคว้าความรู้ด้านกฎหมายมรดกทาง

ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนากฎหมาย เรื่อง “มาตรการและปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สู่การปรับปรุงแก้ไขในปัจจุบัน”

กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (2545). **พิพิธภัณฑ์ไทยในศตวรรษใหม่**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์

พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ. (2561). **การศึกษาในพิพิธภัณฑ์ไร้กำแพง: บทความจากการประชุม**

วิชาการด้านพิพิธภัณฑ์. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

E Book: <https://issuu.com/academicmuseumsiam/docs/th>

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ. (2549). **พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้: พื้นที่ใหม่แห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์พิมพ์ดี.

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ. (2559). **พิ(ศ) ภัทรภัณฑ: บทความเลือกสรรจากการประชุมวิชาการ.**

กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์. E Book: <https://issuu.com/academic-museumsiam/docs/94>

สมรักษ์ เจริญพจน์ (บก.). (2547). **คู่มือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: กราฟิคพอร์แมท (ไทยแลนด์).

สาวิตรี สัตยาอุทัย. (2563). **การจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในกลุ่มทะเลสาบสงขลา.** วิทยานิพนธ์ดุสิต

สาขาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุมาลี สังข์ศรี และคนอื่นๆ. (2548). **รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต:**

พิพิธภัณฑ์. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (บก.). (2531). **พิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.

หน่วยวิจัยการศึกษาการย้ายถิ่นข้ามแดน (2562). **การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ตำบลปยุ อำเภอมือง**

จังหวัดสตูล โดยชุมชนมีส่วนร่วม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

3. สื่อการสอน Multimedia

1. พิพิธภัณฑ์สถานวิทยากับการคืนชีวิตนิทรรศการ ตอนที่ 1-3 โดยสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=AQUqfwRESx0>

https://www.youtube.com/watch?v=1MtuX8j_em4

<https://www.youtube.com/watch?v=lsTMarBnv24>

2. Office of National Museum, Thailand Chanel

https://www.youtube.com/channel/UC4jUZfBAUkf9XQIFt_q-kPA

3. TEDx Talks: Topic “Museum”

4. ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

<https://db.sac.or.th/museum/>

<https://www.facebook.com/%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%B9%E0%B8%A5%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%93%E0%B8%91%E0%B9%8C%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2-Museum-Database-186816704680230/>

5. คลังข้อมูลพิพิธภัณฑ์ <https://www.museumthailand.com/th/database>

*ในแต่ละหัวข้อบรรยายจะแจ้งรายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติมตามแต่ละหัวข้อ